

Hoofdstuk 1: Wat heb je nodig?

Paragraaf 1.1 Wat wil je kopen?

- 1 a Voordeel:
Bijvoorbeeld: er is altijd wel iets bij naar je zin, voor een prijs die jij kunt betalen.
b Nadeel:
Bijvoorbeeld: er is veel te veel keus, waardoor je blijft twijfelen.
- 2 Behoeften 
 - Basisbehoeften, bijvoorbeeld: brood, huurhuis, spijkerbroek.
 - Overige behoeften, bijvoorbeeld: scooter, smartphone, tv.
- 3 a *Bijvoorbeeld:* eten en drinken, medicijnen, dekens, tenten, kleding.
b Basisbehoeften.
- 4 a Hun inkomen is erg laag, terwijl ze een groot deel ervan kwijt zijn aan andere verplichtingen (bijvoorbeeld medische kosten, schulden afbetalen).
b Ze kunnen soms een aanvullende uitkering krijgen. Ze kunnen naar een voedselbank of kledingbank gaan.
- 5 a Goederen: scooter, helm, benzine.
Diensten: scooterverzekering, onderhoudsbeurt.
b Gebruiksgoederen: scooter, helm.
Verbruiksgoederen: benzine.
- 6 a Alles opgeteld: **€ 136**
b Goederen: € 22 + € 7,50 + € 8,50 = **€ 38**
c Diensten: € 55 + € 26,50 + € 8 + € 8,50 = **€ 98**
- 7 a € 3,87
b $€ 3,87 - € 2,49 =$ **€ 1,38**
c $€ 2,49 \div 3 =$ **€ 0,83**
- 8 a wel
b wel
c niet (want je koopt ze niet om in je eigen behoeften te voorzien)
- 9 Zelfvoorziening
- 10 1 geld
2 tijd
- 11 B
- 12 Voordelen:
Bijvoorbeeld: hij bespaart er geld mee, hij kan verbouwen wat hij wil en hoe hij het wil (bijv. biologisch).
Nadelen:
Bijvoorbeeld: het kost hem veel tijd, het lukt niet altijd zoals hij wil, het kan alleen als hij een tuin heeft.

13 Totaal:

$$€ 185,68 + € 73,27 + € 68,16 + € 19,61 + € 86,36 + € 38,36 + € 11,80 = € 483,24$$

Aantal onderdelen: 7

$$\text{Gemiddeld } € 483,24 \div 7 = \text{€ } \mathbf{69,03}$$

14 a Totaalbedrag: $€ 2,50 + 2 \times € 2,25 + 3 \times € 3,50 + € 2,25 = € 19,75$

$$\text{Gemiddeld per persoon: } € 19,75 \div 3 = \text{€ } \mathbf{6,58}$$

b Ze verbruiken $1 + 2 + 3 + 1 = 7$ consumpties.

$$\text{Gemiddeld per consumptie: } € 19,75 \div 7 = \text{€ } \mathbf{2,82}$$

15 a Totaal: $€ 5 + € 4,50 + € 6,50 + € 3 = € 19$

$$\text{Gemiddeld per persoon } € 19 \div 4 = € 4,75.$$

Daar zit Eva het dichtst bij.

b Hayat: $€ 6,50 - € 4,75 = \text{€ } \mathbf{1,75}$ meer.

Paragraaf 1.2 Waarom koop je dat?

16 *Eigen antwoord.*

17 Ze verschillen in geslacht, leeftijd, smaak of budget.

18 *Bijvoorbeeld:* de docent is milieubewust, hij is graag sportief bezig, hij geeft zijn geld liever aan andere dingen uit.

19 a Commerciële beïnvloeding. Zij worden betaald door producenten, die als doel hebben hun product te verkopen en eraan te verdienen.

b *Eigen antwoord, bijvoorbeeld:*

- Ja, want ik vindt het leuk om filmpjes te maken, ik kan goed mijn woordje doen.

- Nee, want ik zou geen producten willen aanprijzen waar ik niet achter sta, ik ben daar te verlegen voor.

20 De kortingen zijn voor hen een manier om meer klanten naar de winkel te lokken. Die klanten kopen daar meestal ook andere producten waarmee de supermarkten toch hun winst halen.

21 1. Ideële reclame: niet bedoeld om je iets te laten kopen, maar om j\je gedrag te veranderen.

2. Commerciële reclame: er wordt appelsap aangeprezen om daar meer van te verkopen.

22 *Bijvoorbeeld:* shirtreclame bij sportteams, reclameborden in stadions, reclameopdruk op pennen en notitieblokjes, reclamefilmpjes in de bioscoop, proefproducten die worden uitgedeeld in een winkelcentrum, enz.

23 *Bijvoorbeeld:*

- Mensen maken steeds meer gebruik van internet.

- Reclame via internet is goedkoper dan op tv.

- Via internet kun je vrij nauwkeurig de mensen bereiken voor wie het product bedoeld is.

24 a Je koopt dan snel zo'n product, omdat de actie zo weer voorbij is. (Anders zou je rustig kunnen wachten tot je het product echt nodig hebt.)

b *Bijvoorbeeld:*

- Reclamefolders die huis-aan-huis verspreid worden.

- Buurtkrantjes.

- Reclameborden op de stoep voor de winkel.

c Deze reclame wil je laten denken dat je ook heel goed in turnen wordt als je deze yoghurt koopt. Ook denk je dat Epke als topturner goed weet wat gezond is.

d Deze meneer komt deskundig en betrouwbaar over. Daardoor geloof je dat zijn advies goed is.

25 a 40% van € 3,75 = ...

$40\% = 40 \div 100 = 0,4$

$0,4 \times € 3,75 = \text{€ } 1,50$

b $€ 3,75 - € 1,50 = \text{€ } 2,25$

c 35% van € 4,60 = ...

$35\% = 35 \div 100 = 0,35$

$0,35 \times € 4,60 = \text{€ } 1,61$

$€ 4,60 - € 1,61 = \text{€ } 2,99$

- 26** Femme by Boss: 31% van € 72,02 = ...
0,31 × € 72,02 = € 22,33
€ 72,02 – 22,33 = **€ 49,69**
- Hugo Energise: 41% van € 59,31 = ...
0,41 × € 59,31 = € 24,32
€ 59,31 – 24,32 = **€ 34,99**

- 27** De consument wordt aangetrokken doordat hij ziet hoeveel voordeel hij heeft.

Paragraaf 1.3 Sta je sterk als consument?

28 *Eigen antwoord, bijvoorbeeld:* de kleur, pasvorm, het merk, de prijs.

- 29**
- a Het doel van de winkelier is iets te verkopen waaraan hij geld kan verdienen.
 - b Van de consument.
 - c - Door het onderzoeken van producten van verschillende merken (vergelijkende warenonderzoeken).
 - Door uitleg te geven over je rechten als consument.

30 *Eigen keuze, bijvoorbeeld:*

- Aan de mening van de Consumentenbond. Die is onafhankelijk en hoeft er niet aan te verdienen.
- Aan de mening van de winkelier: die heeft veel verstand van het product. Hij hoort van andere klanten dat dit merk hun goed bevalt.

- 31**
- a Het blad ontvangt dan nog 12 maanden abonnementsgeld van jou.
 - b De Consumentenbond wil de consument uitleg geven over zijn rechten.

32 a Een vergelijkend warenonderzoek

b € 1,29 ÷ 6 = **€ 0,22**

c Nummer 2, 3, 5 en 8: € 1,39 ÷ 8 = **€ 0,17**

Nummer 4: € 2,99 ÷ 8 = **€ 0,37**

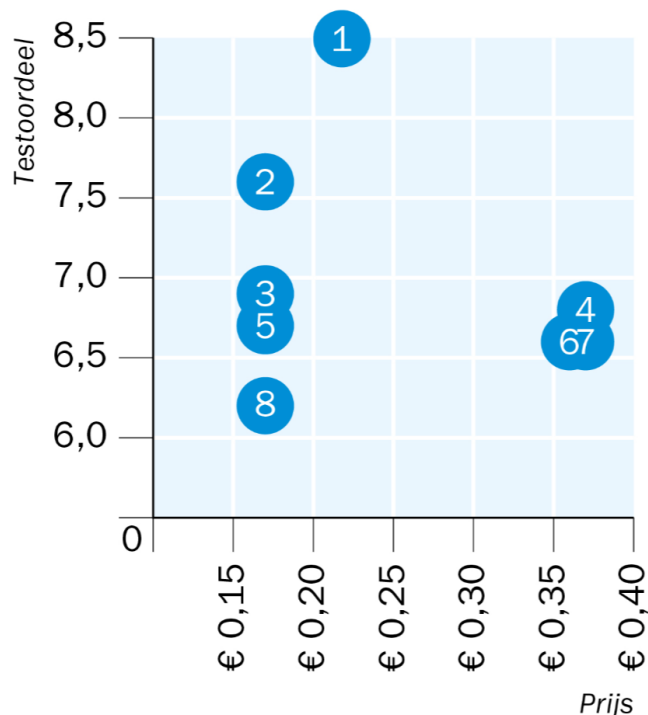
Nummer 6: € 2,85 ÷ 8 = **€ 0,36**

Nummer 7: € 1,49 ÷ 4 = **€ 0,37**

33 Bij de beste prijs-kwaliteitverhouding heb je een vrij goede kwaliteit voor een redelijke prijs.

- 34**
- a 1 goedkoper
 - 2 beter

b **Prijs-kwaliteitverhouding cornetto-achtige ijsjes**



- c Nummer 2 is (bijna 25%) goedkoper terwijl de kwaliteit vrij goed is.

- 35** a Mensen zouden dan kunnen denken dat de Consumentenbond niet onafhankelijk is, dat ze de bedrijven van de advertenties voortrekken.
b Consumenten hechten veel waarde aan het oordeel van de Consumentenbond, omdat die onafhankelijk is. De reclame van een producent lijkt daardoor veel eerlijker.
- 36** 1 deugdelijk
2 repareren of 3 omruilen (2 en 3 kunnen omgewisseld worden)
4 je geld terug geven
- 37** Als de fietsband bij normaal gebruik na korte tijd versleten is, is het geen deugdelijk product. Ook niet als hij kapot is doordat er met een scherp voorwerp een lek in gekomen is.
- 38** a De Warenwet
c *Bijvoorbeeld:*
– Ja, want je kunt er ziek van worden als het vlees niet goed bereid of bewaard wordt.
– Ja, want ook op oranjemarkten moet verkopers zich aan de wet houden.
- 39** Verbruiksgoederen slijten, ze gaan een korte tijd mee, daarna zijn ze op. Onderdelen moeten een langere tijd meegaan.
- 40** a Voor de vervanging van de motor hoeft je niet te betalen.
b $\text{€ } 17,50 + \text{€ } 36 = \text{€ } 53,50$.
- 41** De Consumentenbond.
- 41** Als je op bijvoorbeeld een wasmachine twee jaar garantie hebt en hij gaat na drie jaar stuk, is het toch geen deugdelijk product. De winkelier moet dan op zijn minst een deel van de reparatiekosten voor zijn rekening nemen.

Paragraaf 1.4 Kom je uit met je geld?**43 Eigen antwoord, bijvoorbeeld:**

- Ja, want dat gaat vanzelf.
- Nee, want je moet goed opletten, anders is het op voor je het in de gaten hebt.

44 D (Als het goed gaat met je eigen bedrijf heb je meer winst, gaat het slecht dan heb je minder winst of soms verlies.)

45 Bijvoorbeeld:

- Je werkt voor een baas (loon) en hebt een eigen webshop (winst).
- Je krijgt loon voor je werk of je verdient winst met je eigen zaak en omdat je jonge kinderen hebt, krijg je kinderbijslag (uitkering).

46 a Voordeel: Het is wel lekker makkelijk. Je hoeft er zelf niet over na te denken of je het wel kunt betalen.

Nadeel: Je moet altijd je hand ophouden bij je ouders. Je leert niet zelf met geld om te gaan en na te denken of een uitgave wel kan.

b 90% krijgt wel zakgeld, dus $100\% - 90\% = 10\%$ krijgt geen zakgeld.

c Veel 18-jarigen hebben eigen inkomsten doordat ze een (bij)baan hebben. Hun ouders hoeven hun dan geen zakgeld meer te geven.

d 9% van $204.000 = 0,09 \times 204.000 = 18.360$ scholieren.

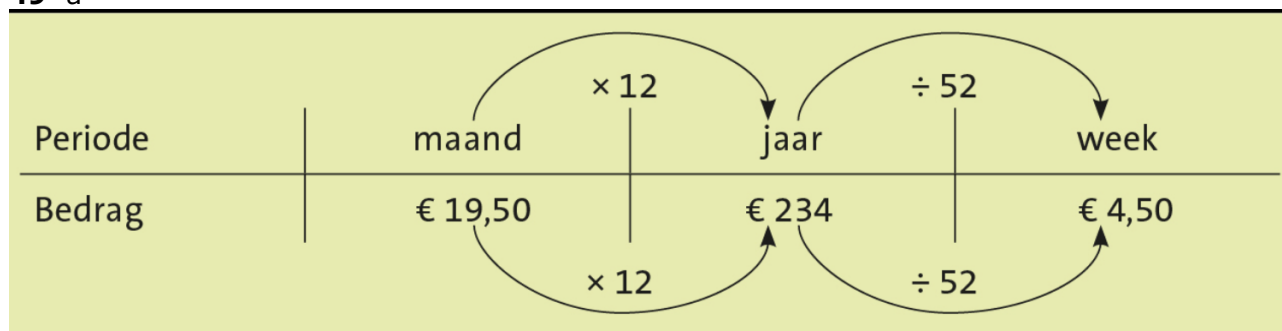
47 a Voor iemand van 13 of 14 jaar: $\text{€ } 283,40 \div 3 = \text{€ } 94,47$ per maand.

b *Eigen berekening.* Daarbij let je op het aantal kinderen onder de 18 jaar en op de leeftijdsgroep waar zij bij horen.

48 a $\text{€ } 7,50 \times 52 \div 12 = \text{€ } 32,50$

b $\text{€ } 4,50$ per week $\times 52 \div 12 = \text{€ } 19,50$ per maand is voordeliger dan $\text{€ } 18,50$ per maand.

49 a



Berekening: $\text{€ } 19,50 \times 12 \div 52 = \text{€ } 4,50$

b Inkomsten: $\text{€ } 7,50$ per week $\times 52 \div 12 = \text{€ } 32,50$ per maand.

$\text{€ } 32,50 - \text{€ } 31 = \text{€ } 1,50$ houd je per maand over.

50 B (Een maand is meer dan 4 weken. $80 \div \text{ruim } 4 = \text{minder dan } 20$)

- 51** a Incidentele uitgaven: reparatie magnetron € 119 en nieuwe kleding € 178.
 b $€ 105 \text{ per week} \times 52 \div 12 = \text{€ } 455$ per maand.
 c Vaste lasten per maand:
- | | |
|-------------------------------|--------------|
| - Huur | € 645 |
| - Contributie $€ 75 \div 3 =$ | € 25 |
| - Zorgverzekering | € 98 |
| - Abonnement smartphone | <u>€ 16</u> |
| Totaal | € 784 |
- 52** a Verwachte inkomsten $€ 26 + € 10 = \text{€ } 36$
 Verwachte uitgaven $€ 10 + € 17,50 + € 10 = \text{€ } 37,50$
 b $€ 37,50 - € 36 = \text{€ } 1,50$ tekort.
 c Op zijn fitnessabonnement, want daarbij heeft hij waarschijnlijk te maken met een opzegtermijn. (Op de langere termijn kan hij daarop wel bezuinigen.)
- 53** - Richard heeft meer klusjes gedaan, of hij heeft per klus meer geld gekregen.
 - Zijn zakgeld is verhoogd.
 - Hij heeft onverwacht ergens anders geld voor gekregen.
- 54** a In juli: € 65.
 b In augustus: $€ 70 - € 50 = \text{€ } 20$ tekort
 c Zij heeft genoeg geld over van juli.
- 55** a $€ 1.900 - € 250 = \text{€ } 1.650$
 Tweeënhalf jaar $= 2,5 \times 12 = 30$ maanden.
 $€ 1.650 \div 30 = \text{€ } 55$ per maand.
 b *Bijvoorbeeld:*
 - De scooter is duurder geworden.
 - Je hebt het gereserveerde geld nodig gehad voor andere dringende uitgaven.
 - Je ouders willen het geld niet meer bijleggen.

Economie in de praktijk: hoe gaan scholieren om met geld?

56 *Eigen antwoord.*

57 A (14 jr: $\text{€ } 52 \times 12 \div 52 = \text{€ } 12$ en 16 jr: $\text{€ } 145 \times 12 \div 52 = \text{€ } 33,46$)

58 Er zijn meer baantjes voor jongeren vanaf 15 jaar, zodat zij daarmee meer kunnen verdienen.

59 a onjuist (47%)

b juist

c juist ($100\% - 81\% = 19\%$ betaalt ze geheel of gedeeltelijk zelf)

60 Van 6 op de 10 scholieren betalen de ouders de verbruikskosten. Dus 4 op de 10 scholieren betalen de kosten geheel of gedeeltelijk zelf.

Bij een klas van 30 leerlingen zijn dat $30 \div 10 \times 4 = 12$ leerlingen die de kosten geheel of gedeeltelijk zelf betalen.

61 a *Eigen antwoord, bijvoorbeeld:*

b Je leert daardoor beter met geld om te gaan.

Oefentoets hoofdstuk 1

- 1 a Basisbehoeften en overige behoeften.
b *Bijvoorbeeld:*
- Basisbehoeften: melk, trui.
- Overige behoeften: laptop, afwasmachine.
- 2 Gebruiksgoederen: *computer – schoolbord – meubilair.*
Verbruiksgoederen: *papier – krijt/stiften.*
- 3 a Ja, want je koopt iets voor eigen gebruik, om in je behoeften te voorzien.
b Beide. Goederen: de telefoon. Diensten: het abonnement.
- 4 a Zelfvoorziening
b Tijd
- 5 $€ 3,50 + € 4 + € 2,50 + € 2 \times € 4,50 = € 19$
 $€ 19 \div 5 = \mathbf{€ 3,80}$
- 6 A
- 7 Bijvoorbeeld als een vriend jou overhaalt om hetzelfde merk te kopen als hij heeft.
- 8 a Meer verkopen zodat het bedrijf meer verdient.
b - De consument leert nieuwe producten kennen.
- De consument is op de hoogte van aanbiedingen.
- 9 • *Bijvoorbeeld:* een folder, radio- of tv-reclame, advertentie in een huis-aan-huiskrantje. In korte tijd moet je er veel mogelijke klanten kunnen bereiken.
• *Bijvoorbeeld:* internet, radio- of tv-reclame, advertentie in een tijdschrift. Klanten moeten goed geïnformeerd worden over het product.
- 10 65% van € 19 =
 $65 \div 100 = 0,65$
 $0,65 \times € 19 = € 12,35$
 $€ 19 - € 12,35 = \mathbf{€ 6,65}$
- 11 a Consumentenorganisaties steunen consumenten onder andere door producten te testen.
b Merk B
- 12 a Gezond en veilig - 2 Warenwet
b Controle - 3 NVWA
c Product in orde - 1 deugdelijk product
- 13 Loon ontvang je als je voor een baas werkt. Het bedrag ligt vast.
Winst is wat je verdient als je een eigen bedrijf hebt. Het bedrag is afhankelijk van de resultaten in je bedrijf.
- 14 a $€ 19,50 \times 12 \div 52 = \mathbf{€ 4,50}$ per week.
b Inkomsten : $€ 19,50 + € 15 = € 34,50$
Uitgaven: $€ 10 + € 9 + € 4,50 = € 23,50$
 $€ 34,50 - € 23,50 = \mathbf{€ 11 \text{ over.}}$

Pincode 6^{de} editie, 2TH antwoorden

- 15** a Huishoudelijke uitgaven - 3 snacks, kapper
b Incidentele uitgaven - 1 kleding, nieuwe telefoon
c Vaste lasten - 2 abonnement, contributie

16 € 189 ÷ 6 = **€ 31,50** per maand

Herhalingsopdrachten**Herhalingsopdrachten 1.1 Wat wil je kopen?**

- 1 B
- 2 Gewone kleding heb je nodig. In dat geval is het een basisbehoefte.
Maar een deel van de kleding is om het leuker te maken, bijvoorbeeld uitgaanskleding, luxe, dure kleding. In dat geval is het een overige behoefte.
- 3 a 1. goederen
2. diensten
b Goederen: *bijvoorbeeld* een router, aansluitkabels, wifi-versterker.
Diensten: *bijvoorbeeld* uitleg over de internetaansluiting, het aanleggen van een internetaansluiting of het repareren ervan
- 4 broodje – inktcartridge – tandpasta
- 5 € 11,45 € 16.459 € 1,19 € 2,20
- 6 a juist
b onjuist
c onjuist
- 7 *Bijvoorbeeld:* je repareert je fiets, je maakt je eigen kleding, je bakt een cake.
- 8 a Totaal uitgegeven: € 2,50 + 2 × € 2,25 + € 1,75 + € 1,65 = € 10,40
€ 10,40 ÷ 5 = **€ 2,08** per consumptie.
b € 10,40 ÷ 2 = **€ 5,20** per persoon.

Herhalingsopdrachten 1.2 Waarom koop je dat?

- 9 a - 4 smaak
b - 3 leeftijd
c - 2 geslacht
d - 1 budget
- 10 1. Sociale beïnvloeding, *bijvoorbeeld:* je koopt bepaalde kleding wel of juist niet omdat een vriend of iemand uit je familie vindt dat je dat wel/niet moet nemen.
2. Commerciële beïnvloeding, *bijvoorbeeld:* je koopt bepaalde kleding omdat je het in reclame gezien hebt of omdat een verkoper vindt dat het je zo fantastisch staat.
- 11 Commerciële reclame is erop gericht meer producten te verkopen.
Ideële reclame heeft als doel dat mensen hun gedrag veranderen.
- 12 Mogelijke klanten voor sportschoenen zijn geïnteresseerd in sport.
Als zij topsporters met een bepaald merk zien, verwachten ze dat dit een goed merk is en willen ze het zelf ook hebben.
Of: door dit merk sportschoenen te gaan dragen, verwachten ze ook zo'n goede topsporter te worden.
- 13 - Door reclame leren consumenten nieuwe producten kennen.
- Door reclame zijn consumenten op de hoogte van acties en aanbiedingen.

14 Albert Heijn verkoopt in het hele land en kan via tv alle mensen in ons land bereiken. Bakker Schellens verkoopt vooral in zijn eigen wijk of dorp. Het is voldoende om via het plaatselijke blad zijn klanten te bereiken.

15 35% van € 69 =
 $35 \div 100 = 0,35$
 $0,35 \times € 69 = € 24,15$ korting
 $€ 69 - € 24,15 = \text{€ } 44,85$

16 5% van € 18 =
 $5 \div 100 = 0,05$
 $0,05 \times € 18 = \text{€ } 0,90$
 $€ 18 + € 0,90 = \text{€ } 18,90$

Herhalingsopdrachten 1.3 Sta je sterk als consument?

17 Vergelijkend warenonderzoek.

18 a Merk A (testoordeel 8,4)
 b Merk B: is duurder dan A, maar de kwaliteit is minder.
 Merk D: is iets goedkoper dan C, maar de kwaliteit is veel minder.
 c Merk C: want voor iets minder kwaliteit betaal je veel minder.

19 a Als de telefoon na jarenlang gebruik kapot gaat, is dat slijtage. Dat gebeurt ook bij een deugdelijk product.
 b Als de telefoon al gauw kapot gaat terwijl je er toch voorzichtig mee omgaat, is het geen deugdelijk product.

20 Tegen producten die gevaarlijk of schadelijk voor je gezondheid zijn.

21 De NVWA controleert of de keuken schoon en hygiënisch is, want de gezondheid van de consument mag volgens de Warenwet niet in gevaar komen

22 Nee, want door het gebruik is het normaal dat de inkt opdraakt.

Herhalingsopdrachten 1.4 Kom je uit met je geld?

23 a Loon - 2 werken voor een baas
 b Uitkering - 3 overheid
 c Winst - 1 eigen bedrijf

24 A en B

24 a $€ 364 \times 12 \div 52 = \text{€ } 84$
 b $€ 90 \times 52 \div 12 = \text{€ } 390$
 c $€ 364 - € 390 = - \text{€ } 26 \rightarrow$ tekort

25 a Inkomsten per maand:

- zakgeld: € 7,50 × 52 × 12 = € 32,50
- telefoongeld: € 10
- oppassen: € 9 × 52 × 12 = € 39 + € 81,50

Uitgaven per maand:

- vaste lasten: € 30
- snoep & snacks: € 6 × 52 × 12 = € 26 + € 56

b € 81,50 – € 56 = **€ 25,50** houd je over.

26 a € 653 (huur) + € 368 (verzekeringen) + € 81,50 (abonnementen) + € 121 (gas, water en elektra) = **€ 1.223,50**

b € 415 (boodschappen) + € 50 (cadeautjes) = **€ 465**

c *Bijvoorbeeld:* kleding, vakantie, nieuwe tv, reparatie wasmachine.

27 € 455 ÷ 7 = **€ 65**

Plusopdrachten

Plusopdrachten 1.1 Wat wil je kopen?

- 1 Winkels waar overige behoeften verkocht worden, verkopen dan minder. (Mensen geven eerst geld uit aan basisbehoeften en als ze genoeg over hebben kopen ze pas voor hun overige behoeften.)
- 2 *Bijvoorbeeld:* een fietsenzaak. Goederen: fietsen, onderdelen, toebehoren. Diensten: reparatie.
- 3 **B**
- 4
 - a *Bijvoorbeeld:* geld besparen, het is een hobby (zoals kleding maken, klussen, groentetuin bijhouden), je kunt het precies maken zoals je zelf wilt.
 - b *Bijvoorbeeld:* je hebt geen tijd, je bent niet handig, je hebt er geen zin in.
 - c Ja, want als je bijvoorbeeld zelf je fiets repareert, moet je soms wel onderdelen kopen.
- 5

$$€ 42 + € 27 + € 48 + € 33 = € 150$$

$$€ 150 \div 4 = € 37,50 \text{ samen per week}$$

$$€ 37,50 \div 2 = \textbf{€ 18,75} \text{ per persoon per week}$$

Plusopdrachten 1.2 Waarom koop je dat?

- 6 *Bijvoorbeeld:*
 - Als je weinig geld hebt, kies je voor een goedkope vakantie, bijvoorbeeld logeren bij familie.
 - Iemand met veel geld kan een dure vliegvakantie naar Japan betalen.
- 7 Commerciële beïnvloeding. (Ze laten zien hoe populair ze zijn en hopen daarmee nog meer klanten te krijgen en dus nog meer te verdienen.)
- 8 **A en C**
- 9
 - a De reclame wil bereiken dat dat mensen toleranter zijn naar elkaar, meer van elkaar kunnen verdragen.
 - b Ideële reclame.
- 10
 - a Klanten kopen dan vaker bij deze supermarkten (om hun spaarkaarten vol te krijgen).
 - b Kinderen vragen hun ouders bij deze supermarkten te kopen zodat zij meer plaatjes en poppetjes krijgen.
- 11

$$25\% \text{ van } € 1,60 = \dots\dots$$

$$25 \div 100 = 0,25$$

$$0,25 \times € 1,60 = € 0,40$$

$$€ 1,60 + € 0,40 = € 2 \text{ na de prijsstijging.}$$

$$20\% \text{ van } € 2 = \dots\dots$$

$$20 \div 100 = 0,2$$

$$0,2 \times € 2 = € 0,40$$

$$€ 2 - € 0,40 = \textbf{€ 1,60} \text{ na de kortingsactie.}$$

Je gaat er dus niet op vooruit, maar ook niet op achteruit.

Plusopdrachten 1.3 Sta je sterk als consument?

- 12** Honderd jaar geleden kon je uit veel minder merken en producten kiezen. Daardoor kocht je gewoon wat er te koop was.
In onze tijd kun je uit zo veel merken en producten kiezen, dat je zelf niet goed kunt beoordelen wat een goede keuze is. Consumentenorganisaties kunnen daarbij helpen.
- 13** a Merk 3
b In vak A (hogere kwaliteit, lagere prijs)
c Merk 4, want de kwaliteit is hoger en de prijs is lager dan van merk 5.
d Merk 11 of 10 (te hoge prijs voor lage kwaliteit)
- 13** *Bijvoorbeeld:*
1. Of er producten aangeboden worden die over de datum zijn, of de hygiëne in de winkel goed is, of de temperatuur in koeling en vriezer voldoende laag is.
 2. Of de hygiëne in de keuken goed is, of de temperatuur in koeling en vriezer voldoende laag is.
 3. Of er speelgoed is waaraan kinderen zich kunnen verwonden, of er speelgoed is waarin giftige of andere schadelijke stoffen zitten.
- 14** De winkelier heeft geen gelijk, want
- in de Europese Unie heb je op elektronische apparaten 2 jaar garantie. (De kassabon is het bewijs wanneer je het product in die winkel hebt gekocht.)
 - ook zonder garantie moet de winkelier een deugdelijk product leveren. (Dat is het niet als het al zo gauw kapot gaat.)

Plusopdrachten 1.4 Kom je uit met je geld?

- 15** a *Bijvoorbeeld:* zorgen dat je een goede opleiding hebt, zorgen dat je ervaring hebt, laten zien dat je goed bent in je werk.
b *Bijvoorbeeld:* kwaliteit voor een redelijke prijs leveren, goederen of diensten verkopen die de klanten graag willen hebben.
- 16** Met een begroting heb je overzicht over je inkomsten en uitgaven. Als je van tevoren al ziet dat je geld tekortkomt, kun je nog maatregelen nemen.
- 17** Zijn uitgaven zijn: $€ 36 \times 52 \div 12 = € 156$ per maand.
Hij spaart, dus zijn inkomsten zijn meer: $€ 156 + € 15 = \text{€ } 171$ per maand.

18 Maandinkomsten dit jaar:

10% van € 21 = ...

10% = $10 \div 100 = 0,10$

$0,10 \times € 21 = € 2,10$

€ 21 = € 2,10 = € 23,10 per week.

Dat is € 23,10 $\times 52 \div 52 = € 100,10$ per maand.

Maanduitgaven dit jaar:

Vaste lasten 30% van € 85 = ...

30% = $30 \div 100 = 0,3$

$0,3 \times € 85 = € 25,50$

Stijging vaste lasten 25% van € 25,50 = ...

25% = $25 \div 100 = 0,25$

$0,25 \times € 25,50 = € 6,38$

Vaste lasten zijn nu € 25,50 + € 6,38 = € 31,88

De andere uitgaven waren € 85 - € 25,50 = € 59,50

(Of: 70% van € 85 = € 59,50)

De maanduitgaven zijn nu € 59,50 + € 31,88 = € 91,38

Inkomsten - uitgaven = ...

€ 100,10 - € 91,38 = **€ 8,72 over.**

Plusopdrachten Paragraaf overstijgende opdrachten

19 a Voor de basisbehoeften maakt het niet veel uit, behalve voor kleding. Daarin hebben meisjes meestal andere voorkeuren dan jongens.

b Voor de basisbehoeften maakt een groot of klein budget maar beperkt uit. Wie een groot budget heeft kiest misschien voor iets duurder eten of drinken en duurdere kleding. (Bij overige behoeften maakt het veel meer uit.)

20 a € 3,50 + € 5 + 2 $\times$ € 4,75 = € 18

€ 18 $\div$ 4 = **€ 4,50**

b Zakgeld per maand:

Arnoud: € 3,50 $\times 52 \div 12 =$ **€ 15,17**

Mo: € 5 $\times 52 \div 12 =$ **€ 21,67**

Cynthia en Grace: € 4,75 $\times 52 \div 12 =$ **€ 20,58**

Bij 13 jaar is het gemiddelde € 15 tot € 20 per maand. Mo, Cynthia en Grace krijgen dus meer.

c *Bijvoorbeeld:*

- Zij betalen zelf de meeste uitgaven voor hun kind, hun kind hoeft zelf (bijna) niets te betalen.
- De ouders hebben weinig inkomen of hoge uitgaven waardoor ze weinig overhouden.

Rekenen hoofdstuk 1

- 1 a € 7,95
€ 13 (of € 13,- of € 13,00)
€ 1,50
€ 11,45

- 2 $321 \times € 2,15 = € 690,15$
 $234 \times € 2,50 = € 585$
 $66 \times € 3,25 = € 214,50$ +
Totaal **€ 1.489,65**

- 3 a € 178.000
€ 214.500
€ 283.450
€ 289.990 +
b € 965.940 is het totaal. Er zijn vier huizen te koop.
Gemiddelde prijs is $€ 965.940 \div 4 = \mathbf{€ 241.485}$

- 4 a Totale uitgaven in 4 weken: $€ 83,95 + € 91,38 + € 82,43 + € 103,16 = € 360,92$
Gemiddeld per week is dat $€ 360,92 \div 4 = \mathbf{€ 90,23}$
b € 90,23 per week = $€ 90,23 \times 52 \div 12 = € 391$ per maand.
Gemiddeld per persoon is dat $€ 391 \div 3 = \mathbf{€ 130,33}$ per maand.

- 5 Ne: $6,5 + 7 + 8,5 + 7,5 + 6 + 8,3 = 43,8$
 $43,8 \div 6 = \mathbf{7,3}$
En: $6 + 6,5 + 2 \times 7 + 6,1 + 4 + 7,5 = 44,1$
 $44,1 \div 7 = \mathbf{6,3}$
Wi: $7 + 7,9 + 6,3 + 2 \times 5,6 = 32,4$
 $32,4 \div 5 = 6,48 \rightarrow \mathbf{6,5}$

- 6 a 35% van € 89 =
b $35 \div 100 = 0,35$
 $0,35 \times € 89 = \mathbf{€ 31,15}$

- 7 a 15% van € 49 =
 $15 \div 100 = 0,15$
 $0,15 \times € 49 = \mathbf{€ 7,35}$
b $€ 49 - € 7,35 = \mathbf{€ 41,65}$

- 8 a 40% van € 45 =
 $40 \div 100 = 0,4$
 $0,4 \times € 45 = \mathbf{€ 18}$
b $€ 45 + € 18 = \mathbf{€ 63}$

- 9 17% van € 1,35 =
 $17 \div 100 = 0,17$
 $0,17 \times € 1,35 = € 0,23$
 $€ 1,35 + € 0,23 = \mathbf{€ 1,58}$

- 10 a zakgeld: 60% van € 27,50 =
 $60 \div 100 = 0,6$
 $0,6 \times € 27,50 = \mathbf{€ 16,50}$

b karweitjes: 25% van € 27,50 =

$$25 \div 100 = 0,25$$

$$0,25 \times € 27,50 = \text{€ } 6,88$$

c Je andere inkomsten zijn € 27,50 - € 16,50 - € 6,88 = € 4,12.

Zakgeld stijgt met 20% van € 16,50 = ...

$$20 \div 100 = 0,2$$

$$0,2 \times € 16,50 = € 3,30$$

$$€ 16,50 + € 3,30 = € 19,80$$

Karweitjes: 10% van € 6,88 = ...

$$10\% = 10 \div 100 = 0,1$$

$$0,1 \times € 6,88 = € 0,78$$

$$€ 6,88 + € 0,78 = € 7,66$$

$$\text{Totale inkomsten worden: } € 4,12 + € 19,80 + € 7,66 = \text{€ } 31,58$$

11 a Vaste lasten: $0,63 \times € 1.950 = \text{€ } 1.228,50$

Huishoudelijke uitgaven: $0,28 \times € 1.950 = \text{€ } 546$

Incidentele uitgaven: $0,09 \times € 1.950 = \text{€ } 175,50 +$

b Totaal $\text{€ } 1.950$

Dat klopt met het bedrag van de inkomsten dat in de vraag staat.

12 a $€ 38.376 \div 12 = \text{€ } 3.198$

b $€ 38.376 \div 52 = \text{€ } 738$

13 $€ 1.573 \times 12 \div 52 = \text{€ } 363$

14 $€ 9,50 \times 15 = € 142,50$ per week

Dat is $€ 142,50 \times 52 \div 12 = \text{€ } 617,50$ per maand.

15 $€ 637 + € 60 = € 694$ per maand.

Dat is $€ 694 \times 12 \div 52 = \text{€ } 160,15$ per week.

16 Abdul heeft geen gelijk.

Per maand verdient Romain $€ 356,25 \times 52 \div 12 = \text{€ } 1.543,75$ en Abdul $\text{€ } 1.425$.

Of: per week verdient Romain $\text{€ } 356,25$ en Abdul $€ 1.425 \times 12 \div 52 = \text{€ } 328,85$.

17 Lynn ontvangt per maand:

Zakgeld: € 25

Afwassen: $€ 27,30 \times 52 \div 12 = € 118,30$

Oppassen: $€ 15 \times 26 \div 12 = \text{€ } 32,50 +$

Totaal $\text{€ } 175,80$

18 Kinderbijslag per kwartaal: $€ 283,40 + € 240,89 = € 524,29$

Per jaar is dat $€ 524,29 \times 4 = € 2.097,16$

Per week is dat $€ 2.097,16 \div 52 = \text{€ } 40,33$.

19 $€ 42 \times 52 \div 12 = € 182$ per maand

$€ 2.730 \div € 182 = 15$ maanden

20 a $€ 395 - € 65 = \text{€ } 330$

b 1 jaar = 12 maanden

c $€ 330 \div 12 = \text{€ } 27,50$

21 Nog nodig: $€ 5.500 - € 2.000 = € 3.500$

$€ 3.500 \div 24 = € 145,83 \rightarrow \text{€ } 146$

- 22** a Kosten per persoon: $€ 18,50 + € 3,95 = € 22,45$
Totale kosten: $6 \times € 22,45 = € 134,70$
Julian betaalt $€ 134,70 \div 2 = \mathbf{€ 67,35}$
b $€ 67,35 \div 5 = \mathbf{€ 13,47}$ per maand
- 23** a Prijsstijging auto: $8 \div 100 = 0,08 \rightarrow 0,08 \times € 18.500 = € 1.480$
De nieuwe auto kost dan $€ 18.500 + € 1.480 = € 19.980$
Te betalen na inruil: $€ 19.980 - € 10.000 = \mathbf{€ 9.980}$
c 3 jaar = 36 mnd
 $€ 9.980 \div 36 = € 277,22 \rightarrow \mathbf{€ 277}$ per maand